

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Abduh Öcalan davasıyla ilgili tartışmada pek kimsenin dikkatini çekmeyen çok önemli bir nokta var: Bugünün ulusal ve uluslarüstü hukuk anlayışı.

Bu, aslında 1980'lerle ve küreselleşme süreciyle birlikte başlayan bir tartışmadır. Küreselleşme, ulus devletlerin egemenlik sınırlarını yeniden tayin ederken temel dayanağı uluslarüstü bir hukuk kavramının uluslar arasında yankı bulması ve etkinlik kazanmasıydı. Daha ziyade insan hakları temelinde gelişen anlayış herhangi bir devletin anti-demokratik uygulamalarına karşı uluslararası kuruluşların müdahale etme olanağını güçlendiriyordu. Böylelikle, hukukla demokrasi arasında yeni ve çok daha sağlam bir bağ oluşturulmaktaydı. Bu, Westfalya Anlaşması'yla birlikte ortaya çıkan ve Hobbescu bir devlet tercihine dayanan modelin aşılmasındaki en önemli olanaktı.

Birçok çevre bu oluşumu ulus devletin sonu olarak görmek istemiştir.

'Ulusal hukuk' aşılrken

Oysa, bu ulus devletin hükümlerlik haklarıyla değil, ulus devletin kendi sınırları içinde yaşayan yurttaşlarına dönük egemenlik haklarıyla ilgili bir durumdur. Bu nedenle de ulus devletin varlık nedenine dönük bir tehdidi içinde barındırmaz. Tersine, bir 'sivillik' anlayışı içinde yercilleştirilmiş, işlevsel bir demokrasinin devlet-yurttaş ilişkisini pekiştireceğini öngörüyor. O nedenle de işkence uygulayan ya da siyalla toplumsalın kesiştiği noktada belli kısıtlamaları gerçekleştiren bir devlete dönük yaptırımlar onun egemenlik haklarına değil otoritesine yönelik bir müdahaleyi öngörür. Bu noktada da devletin 'benim iç hukukum' diyerek getirdiği yaklaşım hemen hiçbir anlam ifade etmez. Özellikle 'yönetişim' (governmentality) bağlamında ortaya çıkan ulusaşkın (transnational) kurumlar bu konuları yakından izlemekte ve olup biteni 'insanlık değerleri' açısından ele almaktadırlar. Bu doğrultuda, gerekirse yaptırım uygulanması için girişimde bulunmaktadırlar.

Devletin egemenliğiyle devlet otoritesinin egemenliği arasındaki kalın hatta meydana gelen bu yeni düzenleme son yıllarda Türkiye'nin başını çok ağrıtmıştır. Yüzlerce yıldır devam eden Avrupa ilişkilerinde,

Türkiye sürekli olarak komplo kuramlarına başvuran ve kendisini sürekli olarak tehdit altında gören bir ülkedir. Kuşkusuz tarihsel perspektif Avrupa'nın Türkiye'ye yaklaşımında kendi çıkarlarını güttüğünü kanıtlayacak sayısız göstereyle yüklüdür. Nitekim, Öcalan da son açıklamalarında bu yöndeki birçok gelişmeyi işaret etmiştir. Ne var ki, bunların hiçbirisi Türkiye'nin hukuku algılayışıyla ve ondan kaynaklanan sorunlarla ilgili bir çözüm ya da gerekeç olamaz.

Oysa Türkiye, bir kez daha tam tersi bir tavır takınmaktadır. Dış dünyanın yaklaşımındaki asıl noktayı göz ardı etmektedir. Sorunu 'içişlerine karışılması' olarak ele almaktadır. Elbette, böyle bir şey söz konusu değildir. Ortada olan ve ağırlık taşıyan şey, siyasal niteliği kaçınılmaz olan bir kararın 'uluslarüstü olarak değerler sisteminde' ne anlama geldiğidir. Bu, Öcalan'la ilgili kararın şu ya da bu yönde olmasını engellemez. O kararı elbette Türkiye, kendi çıkarlarını en çoklaştıracak biçimde verecektir. Fakat, Türkiye'nin çıkarlarını en çoklaştırmaması da ancak sorunu ve tartışmayı doğru algılamasıyla mümkündür. Kaba milliyetçiliğin körleştirdiği bir bakışın görmediği de budur!